

Teorie regionálního rozvoje

Neoklasické teorie

Lokalizační teorie

- o tom jsme už mluvili – co s tím?
- regionální věda
 - Walter Isard (1919)
 - multidisciplinarita a propojení ekonomie s geografii a prostorovým plánováním
 - matematické prostorové modelování
 - obrovský rozvoj v 50.-tých letech s kvantitativní revolucí
- kritika
 - zjednodušování reality
 - degradace sociálních jevů na prostorové = obrat k teoretickým otázkám zaostávání a vývoje
- přínos
 - studium aglomaračních efektů

Teorie komparativních výhod

- klasická teorie D. Ricarda
 - směna může probíhat i v případě, že jedna země je schopna všechny produkty vyrobit levněji
 - nerovný rozdíl mezi touto schopností mezi produkty vede ke specializaci obou zemí
 - vytváří se mezinárodní obchod, který je chápán jako rovný
 - konkurenceschopnost cenou nebo kvalitou
- krach s rozšířením mezistátní mobility kapitálu
 - odliv kapitálu do „levnější“ země

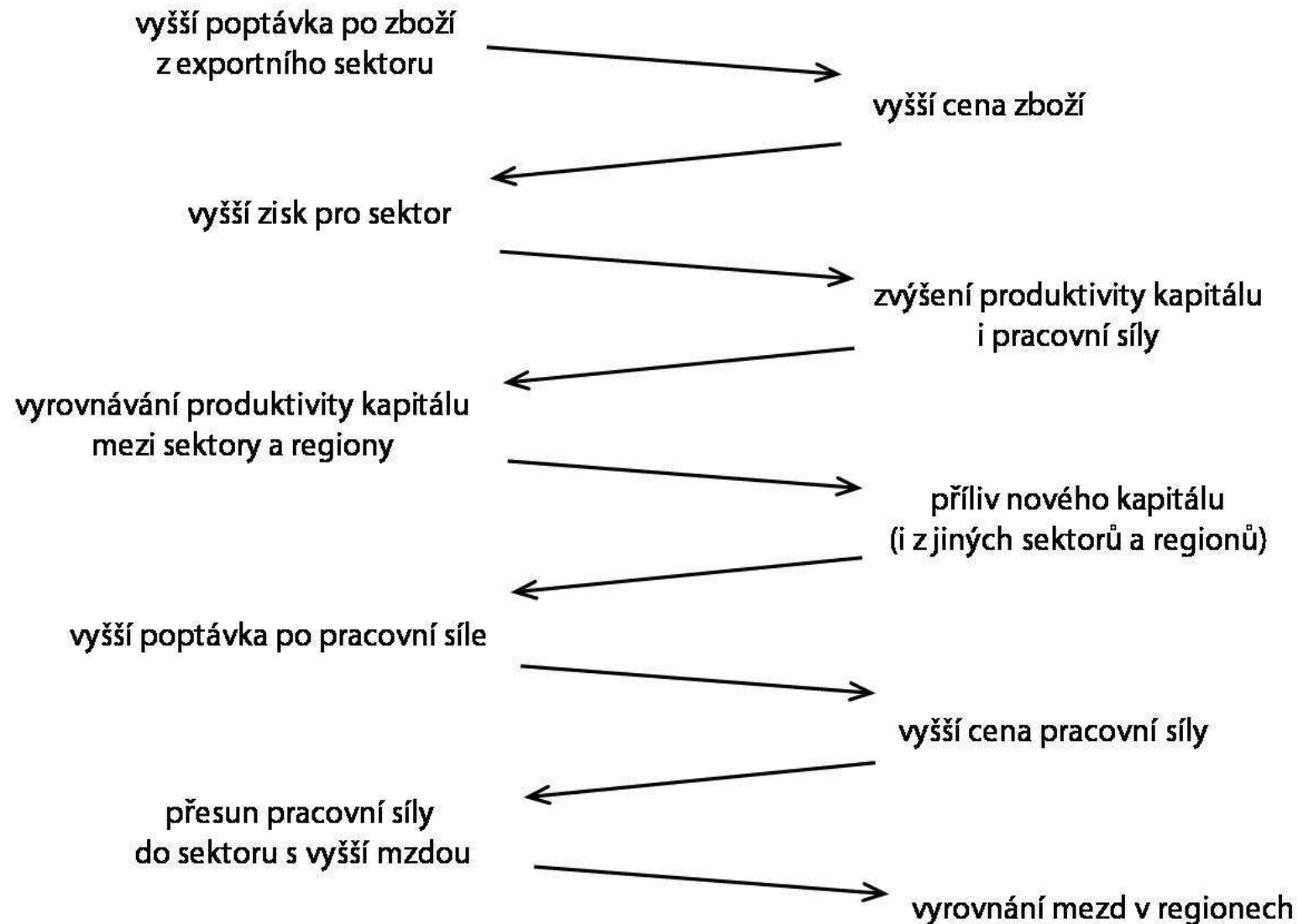
Jednosektorový model

- kvantitativní teorie založená na matematické analýze proměnných souvisejících s ekonomickými procesy
- regionální růst má dva časové aspekty
 - krátkodobý
 - přirozené vyrovnávání ekonomické úrovně mezi regiony
 - pohyb kapitálu a pracovní síly migrací
 - dlouhodobý
 - růst kapitálu, populační růstu a technický pokroku není všude stejný, a proto dochází k růstu rozdílů mezi regiony
- směřování produkčních faktorů probíhá směrem do oblastí s nejvyšším výnosem
 - maximální mzdy, maximální výnos z investic
- pak dochází k protisměrnému pohybu pracovní síly a kapitálu
 - a tedy by mělo docházet ke snižování rozdílů mezi regiony
- kritika
 - empirické studie dokládají spíše opak

Dvousektorový model

- přiblížení předchozího modelu realitě
 - existuje více ekonomických sektorů
 - existuje možnost obchodu mezi regionu
 - → existují komparativní výhody
- různou produktivita práce v sektorech
 - přesun výrobních faktorů do produktivnějšího odvětví
 - výhoda regionu při jeho obchodování (export)
- regiony se liší v exportních sektorech
- pracovní síla i kapitál mohou plynout jedním směrem
- více bodů rovnováhy

Dvousektorový model

Dvousektorový model

- předpokládá se vyšší bariéra přechodu pracovní síly mezi odvětvími než regiony
- modely ve své „přirozené“ podobě indikují dlouhý proces dosažení rovnováhy
- v minulosti bylo navrhováno podpořit směřování k rovnováze na úrovni vlád prostřednictvím finanční pomoci lidem v regionech s vysokou nezaměstnaností (pull faktor) nebo výrazným snížením mezd v těchto regionech (push faktor)

Teorie závislosti na zvolené cestě

- náhodné jevy či události mohou mít dlouhodobý kumulativní účinek na organizaci prostoru (či aktivit) a v souvislosti s tím i na úspěšnost či neúspěšnost konkrétních regionů
- spolupůsobení konkrétních událostí na rozhodování a chování jednotlivců
- nutné studovat historické procesy, abychom mohli správně pochopit další vývoj událostí

Nová ekonomická geografie

- rozvoj neoklasických myšlenek, ale s uvažováním nedokonalé konkurence (až monopolistickou), vnitřními a vnějšími úsporami
- v potaz je brána teorie závislosti na zvolené cestě
- nejvýznamnějším faktorem, který kumuluje pozitivní vazby (zisk), jsou úspory z rozsahu (P. Krugman, 1953)
 - klíčové v nich jsou technologie
 - endogenní faktor, který není všude volně dostupný
 - rozvoj technologií může na dlouhou dobu ovlivnit rozvoj regionu
 - ty určují specializaci regionů
 - vedoucí k nedokonalé konkurenci
- významnou složkou je trh – aglomerační efekty
- rozdíly jsou chápány jako přirozené a směřují k nějaké variantě rovnováhy a státní zásahy jsou nežádoucí

Nová teorie růstu

- rozvinutí myšlenek NEG o význam aktivit jednotlivce, který může v regionu vytvářet „pozitivní“ atmosféru (P. Krugman, 1953)
- principy konvergence regionů
 - absolutní
 - bohatší regiony rostou pomaleji než regiony chudší
 - klesá rozptyl hodnot příjmů regionů
 - podmíněná
 - dojde k ustálení (nikoliv nivelaci) ukazatelů na různých úrovních podle hodnot rozvojových ukazatelů
- konvergence je „snazší“ u podobných regionů
- kritika
 - příliš optimismu u nerovnováhy
 - zjednodušení reality
 - nic nového

Neoklasické teorie – shrnutí

- na rozdíl od lokalizačních teorií uvažují s paletou nástrojů pro regionální rozvoj
 - možnost obchodování mezi regiony
 - role technologií
 - produktivita práce
 - aglomerační úspory
- kritika
 - přesvědčení o rovnováze, která je ale při snaze jejich praktickou aplikace v mnoha případech nerealizovatelná

Děkujeme za pozornost!!!

Použité zdroje

- Krejčí T. (2010). Lokalizační a neoklasické teorie regionálního rozvoje. In T. Krejčí et al. *Regionální rozvoj – aplikace, teorie, regionalizace*, pp. 22-44. Brno: MENDELU.